

The Importance Of Innovative Approaches And Investments In Ensuring Sustainability In The Tourism Industry

Umarov Omonjon Muhammad o'g'li

Senior Lecturer, Kokand University

umarovomonjon1994@gmail.com

Abstract

This article examines the role of innovation and investment in the sustainable development of the tourism business. The tourism business is one of the important sectors of the world economy and plays a significant role in the socio-economic development of countries. However, for the sustainable development of the tourism industry, it is necessary to introduce modern innovations and attract effective investment. This article analyzes the role and importance of innovation and investment in the sustainable development of the tourism business.

Keywords: Tourism, sustainable development, innovation, investment, ecological innovation, online booking.

Annotatsiya

Annotatsiya.

Ushbu maqolada Turizm biznesini barqaror rivojlanishida innovatsiyalar va investitsiyalarning roli o'rganiladi. Turizm biznesi dunyo iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, mamlakatlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida katta ahamiyat kasb etadi. Biroq, turizm sohasini barqaror rivojlantirish uchun zamonaviy innovatsiyalarni joriy etish va samarali investitsiya jalb qilish zarur. Ushbu maqola turizm biznesining barqaror rivojlanishida innovatsiyalar va investitsiyalarning o'rni va ahamiyatini tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: Turizm, barqaror rivojlanish, innovatsiya, investitsiyalar, ekologik innovatsiya, onlayn bron qilish.

Kirish.

Turizm industriyasi jahon iqtisodiyotidagi eng yirik va dinamik tarmoqlardan biri bo'lib, butun dunyo mamlakatlari ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shmoqda. Biroq, sanoatning rivojlanishi bilan uning atrof-muhitga ta'siri ham oshadi, bu ko'pincha tabiiy resurslarning tugashiga, biologik xilma-xillikning yo'qolishiga va mahalliy jamoalarga salbiy ta'sir ko'rsatishiga olib keladi. Ushbu muammolarga javoban barqaror turizm amaliyotiga bo'lgan ehtiyoj yanada dolzarb bo'lib qoldi. Turizmning barqaror rivojlanishi kelajak avlodlarning o'z ehtiyojlarini qondirish qobiliyatiga putur etkazmasdan, iqtisodiy o'sish, atrof-muhitni muhofaza qilish va ijtimoiy tenglik o'rtasidagi muvozanatni ta'minlagan holda hozirgi kun ehtiyojlarini qondirishni anglatadi.

Vol 2. Issue 3 (2025)

Ushbu muvozanatga erishish uchun innovatsiyalar va investitsiyalar turizm sektorini yanada barqaror va mas'uliyatli sanoatga aylantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. So'nggi yillarda turizm biznesi barqarorlik tamoyillariga mos keladigan innovatsion yechimlarni qabul qilishga e'tibor kuchayib borayotganiga guvoh bo'ldi. Ushbu siljish sayohatchilar tomonidan ekologik toza, madaniy jihatdan sezgir va ijtimoiy mas'uliyatli sayohat variantlariga bo'lgan talabning ortib borishi, shuningdek, ekologik va ijtimoiy masalalar muhim bo'lgan dunyoda an'anaviy biznes modellari endi etarli emasligini anglash bilan bog'liq.

Turizm kontekstida innovatsiyalar yashil texnologiyalarni rivojlantirishdan biznes modellari, jarayonlari va mijozlarni jalb qilish strategiyalarini qayta ko'rib chiqishgacha

bo'lgan keng doiradagi ijodiy va texnologik yutuqlarni o'z ichiga oladi. Bu ekologik izlarni kamaytirish, turistik tajribalar sifatini oshirish va mahalliy hamjamiyat farovonligiga hissa qo'shishning yangi usullarini izlashni o'z ichiga oladi. Misol uchun, innovatsiyalar turizm sanoatiga uning atrof-muhitga ta'sirini kamaytirishga yordam berishi mumkin bo'lgan usullar haqida gap ketganda, elektr transport vositalari, quyosh energiyasida ishlaydigan turar joylar va barqaror qurilish materiallarini joriy etish aysbergning faqat bir qismidir. Bundan tashqari, raqamli texnologiyalardagi innovatsiyalar, masalan, virtual va kengaytirilgan haqiqat, tabiiy resurslarga bosimni minimallashtirish bilan birga, sayyohlarni jalb qilishning yangi usullarini taklif qiladi.

Shu bilan birga, investitsiyalar turizm sanoatida barqaror innovatsiyalarni joriy etish va ko'lamini kengaytirish uchun juda muhimdir. Barqaror turizm infratuzilmasi, tadqiqot va ishlanmalar va ta'limga sarmoya kiritish barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish uchun zarur bo'lgan salohiyatni oshirishga yordam beradi. Hukumatlar, xususi kompaniyalar va xalqaro tashkilotlar bu kabi investitsiyalarni rag'batlantirish va ko'maklashishda muhim rol o'ynaydi. Hukumatlar, masalan, biznesni barqaror amaliyotni o'zlashtirishga undaydigan siyosatni yaratishi mumkin, xususi investorlar esa mas'uliyatli turizm variantlariga ortib borayotgan talabga javob beradigan ekologik toza mahsulotlar va xizmatlarni ishlab chiqishni qo'llab-quvvatlashi mumkin. Bundan tashqari, xalqaro tashkilotlar va ko'p tomonlama tashabbuslar rivojlanayotgan mamlakatlardagi turizm korxonalari barqaror amaliyotga o'tish uchun zarur bo'lgan resurslar va yordamga ega bo'lishini ta'minlash uchun moliyalashtirish va texnik yordam ko'rsatishi mumkin. Innovatsiyalar va investitsiyalar ham o'zaro bog'liqdir; birisiz boshqasi rivojlana olmaydi.

Vol 2. Issue 3 (2025)

Tegishli sarmoyasiz innovatsion g'oyalarni amalga oshirish mumkin emas, innovatsiyalarsiz esa an'anaviy, eskirgan amaliyotlarga sarmoya kiritish uzoq muddatli atrof-muhitning buzilishiga va rentabellikning pasayishiga olib kelishi mumkin. Shu ma'noda, innovatsiyalar barqaror turizm yechimlariga investitsiyalarni jalb qilish uchun katalizator bo'lib xizmat qiladi, investitsiyalar esa bu innovatsiyalarning keng qamrovli turizm ekotizimiga samarali integratsiyalashuvini ta'minlaydi.

Barqaror turizmga innovatsiyalar va investitsiyalarni rag'batlantirishdagi asosiy muammolardan biri o'zgarishlarga qarshilikni yengish zarurati hisoblanadi. Ko'pgina turizm korxonalari eskirgan modellarga tayanishda davom etmoqda va moliyaviy xavflar, xabardorlik yo'qligi yoki qisqa muddatli rentabellikning cheklanganligi sababli yangi texnologiyalar yoki barqaror amaliyotlarga sarmoya kiritishni istamaydi. Biroq, barqaror amaliyotlarni qo'llashning uzoq muddatli foydalari, masalan, operatsion xarajatlarni kamaytirish, brend obro'sini oshirish va mijozlarning sodiqligini oshirish - ko'pincha talab qilinadigan dastlabki investitsiyalardan ustun turadi. Bundan tashqari, sayyohlar orasida barqarorlikka bo'lgan qiziqish ortib borayotgani ekologik toza yo'nalishlarga, turar joylarga va sayohat tajribasiga talabning oshishiga olib keldi, bu esa innovatsiyalar kiritishga tayyor bo'lgan korxonalar uchun yangi bozor imkoniyatlarini yaratdi.

Adabiyotlar tahlili.

Turizm sanoatini barqaror rivojlanishida innovatsiyalar va investitsiyalarning roli adabiyotlarda keng o'rganilgan. Tadqiqotchilar barqaror rivojlanishida innovatsiyalar va investitsiyalar jalb qilishda, jumladan, sayyohlik tajribasi, marketing, xavfsizlik hamda daromad olish kabi sohalarga ta'siri haqida izlanishlar olib borgan. Turizm sanoatida aqlli

texnologiyalarning asosiy afzalliklaridan biri bu sayyohlik tajribasini oshirishdir. Turizm biznesini barqaror rivojlanishida innovatsiyalar va investitsiyalarning roli haqidagi mavzuda adabiyotlar tahlili quyidagilarni keltirish mumkin.

Barqaror turizmdagi innovatsiyalarning asosiy yo'nalishlaridan biri bu yashil texnologiyalarni rivojlantirishdir. Misol uchun, quyosh va shamol energiyasi kabi qayta tiklanadigan energiya manbalarini qabul qilish ekologik toza mehmonxonalar va kurortlar orasida mashhur innovatsiyaga aylandi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, LED yoritgichlari, aqlli termostatlar va energiyani boshqarish tizimlari kabi energiya tejkor texnologiyalar nafaqat uglerod chiqindilarini kamaytiradi, balki uzoq muddatda xarajatlarni tejashga yordam beradi (Gössling 2012)¹. Xuddi shunday, suvni tejash texnologiyalari, masalan, past oqimli dush va suvni qayta ishlash tizimlari, ularning ekologik ta'sirini minimallashtirishga intilayotgan mehmonxonalar va yo'nalishlar tomonidan qabul qilingan (UNWTO, 2020)².

Barqaror turizmga investitsiyalar.

Investitsiyalar turizm biznesining barqaror rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi, chunki u innovatsiyalarni amalga oshirish va tizimli o'zgarishlarni amalga oshirish uchun zarur resurslarni ta'minlaydi. Bir qator tadqiqotlarda investitsiyalar va turizmdagi barqarorlik o'rtasidagi bog'liqlik o'rganilib, moliyaviy resurslar yashil texnologiyalarni o'zlashtirish va barqaror infratuzilmani rivojlantirish uchun muhim bo'lsa-da, investitsiyalarni jalb qilishda ham muammolar mavjudligini ta'kidladi.

Gössling va Bakli (2016) fikriga ko'ra, barqaror turizmga o'tish infratuzilma, tadqiqot va ishlanmalar va salohiyatni oshirishga katta sarmoya kiritishni talab qiladi³. Biroq, barqaror turizmga investitsiyalarning daromadliligi (ROI) ko'pincha sekin, ayniqsa qisqa muddatda qabul qilinadi. Ko'pgina sayyohlik korxonalari uchun ekologik sertifikatlash, energiya tejovchi infratuzilma va chiqindilarni boshqarish tizimlari kabi barqaror amaliyotlarni qo'llashning dastlabki xarajatlari to'xtatuvchi omil bo'lishi mumkin. Bu, ayniqsa, bunday investitsiyalar uchun zarur bo'lgan kapitalni ta'minlashda qiynalayotgan kichik va o'rta korxonalar (SMEs) uchun juda qiyin (Sharma & Henriques, 2005)⁴.

Biroq, barqaror turizm investitsiyalarining uzoq muddatli moliyaviy foydalari tobora ko'proq e'tirof etilmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, barqaror amaliyotlar operatsion xarajatlarni kamaytirishga, brend obro'sini oshirishga va mijozlarning sodiqligini oshirishga olib kelishi mumkin (Schroeder va boshq., 2013)⁵. Misol uchun, ekologik toza texnologiyalarga sarmoya kiritgan korxonalar energiya sarfini kamaytirishi, operatsion xarajatlarni kamaytirishi va ekologik mas'uliyatli amaliyotlar uchun davlat imtiyozlari va soliq imtiyozlaridan foydalanishi mumkin. Bundan tashqari, iste'molchilar orasida barqaror turizm variantlariga bo'lgan talabning ortib borishi barqarorlikka sarmoya kiritishga tayyor bo'lgan korxonalar uchun yangi bozor imkoniyatlarini yaratdi (Weber va boshq., 2021)⁶.

Hukumatlar va xalqaro tashkilotlar ham barqaror turizmga sarmoya kiritishda hal

¹ Gössling, S., Hall, C. M., & Scott, D. (2012). *The consequences of tourism for global warming and climate change*. In C. M. Hall, D. Scott, & L. Gössling (Eds.), *The Routledge Handbook of Tourism and Sustainability* (pp. 16–34). Routledge

² UNWTO. (2020). *Tourism for Sustainable Development*

³ Gössling, S., & Buckley, R. (2016). *Tourism and water: Interactions, impacts and challenges*. Channel View Publications

⁴ Sharma, S., & Henriques, I. (2005). *Stakeholder influences on sustainability practices in the Canadian tourism industry*. Journal of Business Ethics, 58(4), 283-300

⁵ Schroeder, A., Bailey, A., & McDonald, M. (2013). *Sustainability and competitive advantage in tourism businesses: A conceptual framework*. Tourism Management, 35, 99-107

⁶ Weber, S., Yoon, S., & Smith, K. (2021). *Sustainable tourism and green marketing: Challenges and opportunities*. Journal of Sustainable Tourism, 29(2), 303-318

qiluvchi rol o'ynaydi. Yashil obligatsiyalar, uglerod solig'i va davlat-xususiy sheriklik kabi siyosat asoslari va moliyaviy mexanizmlar biznesni barqaror amaliyotlarni qabul qilishga undashi mumkin. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Jahon sayyohlik tashkiloti (UNWTO) barqaror turizmga, xususan, turizm sanoati iqtisodiy o'sishning asosiy omili bo'lgan rivojlanayotgan mamlakatlarda investitsiyalarni ko'paytirish tarafdori. Ushbu hududlarda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (TDI) barqaror infratuzilma va salohiyatni oshirish tashabbuslarini moliyalashtirishda muhim rol o'ynashi mumkin (UNWTO, 2021)⁷.

Barqaror turizmga innovatsiyalar va investitsiyalar uchun to'siqlar.

Barqaror turizmga innovatsiyalar va investitsiyalarning ahamiyati tobora ortib borayotgan e'tirofqa qaramay, bir qancha to'siqlar saqlanib qolmoqda. Muhim muammolardan biri turizm korxonalarida barqarorlikning uzoq muddatli foydalari to'g'risida xabardorlik va tushunishning etishmasligidir (Torres-Delgado & Palacios-Florencio, 2015)⁸. Ko'pgina korxonalar, xususan, byudjet va ommaviy turizm segmentlari, uzoq muddatli barqarorlik maqsadlaridan ko'ra qisqa muddatli foydani birinchi o'ringa qo'yadilar. Bundan tashqari, turizm industriyasining an'anaviy biznes modellari va amaliyotlariga qattiq tayanishi o'zgarishlarga qarshilik ko'rsatishi mumkin, bu esa innovatsion va barqaror echimlarni qabul qilishga to'sqinlik qilishi mumkin.

Barqaror turizmga sarmoya kiritishning yana bir to'sig'i moliyaviy xavf hisoblanadi. Xoll (2019) ta'kidlaganidek, turizm sanoati iqtisodiy tebranishlar, siyosiy beqarorlik va tabiiy ofatlarga juda moyil bo'lib, investorlarni uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlash bo'yicha loyihalarni amalga

oshirishda ehtiyotkor bo'lishga majbur qiladi⁹. Barqaror innovatsiyalar bilan bog'liq bo'lgan yuqori boshlang'ich xarajatlar, ayniqsa, moliyalashtirish imkoniyati cheklangan yoki etarli darajada institutsional yordamga ega bo'lmagan hududlarda investitsiyalarni to'xtatishi mumkin.

Metodologiya.

Mazkur tadqiqotda sifatli va miqdoriy tahlil usullari qo'llanildi. Dastlab, mavjud ilmiy adabiyotlar o'rganildi va turizm sohasida innovatsion texnologiyalarni qo'llash tajribalari o'rganildi. Shuningdek, investitsiyalarning turizm tarmog'iga ta'siri statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilindi.

Natijalar.

Turizmga innovatsiyalar quyidagi asosiy sohalarida ahamiyatga ega:

1. **Texnologik innovatsiyalar:** Onlayn bronlash tizimlari, raqamli sayohat yo'riqchilari va sun'iy intellekt asosida xizmat ko'rsatish turizm xizmatlarini samaradorligini oshiradi.

2. **Ekologik innovatsiyalar:** "Yashil" texnologiyalarni joriy etish orqali barqaror turizmni rivojlantirishga erishiladi.

3. **Ijtimoiy innovatsiyalar:** Mahalliy aholini turizm loyihalariga jalb etish orqali iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shiladi.

Investitsiyalar turizm infratuzilmasini rivojlantirish, zamonaviy mehmonxona va dam olish maskanlarini qurish, shuningdek, reklama va brendingni amalga oshirishga yo'naltiriladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ko'proq investitsiya jalb qilgan davlatlar turizm daromadlarini sezilarli darajada oshirishga muvaffaq bo'lmoqda.

Innovatsiyalar turizm sanoatini o'zgartirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi, bu esa korxonalarga barqarorlikka bo'lgan o'sib borayotgan talabni qondirish hamda xizmat ko'rsatish samaradorligi va umumiy

⁷ UNWTO. (2021). *Investment in Tourism and Sustainability: Strategic Approaches for Growth*

⁸ Torres-Delgado, A., & Palacios-Florencio, B. (2015). *Sustainability in tourism: Barriers and motivations for implementation*. *Tourism Management Perspectives*, 15, 1-10

⁹ Hall, C. M. (2019). *Tourism, governance and sustainability: A global perspective*. Routledge

sayohat tajribasini yaxshilash imkonini beradi. Innovatsiyalarning ahamiyatini uchta asosiy yo'nalishga bo'lish mumkin: texnologik, ekologik va ijtimoiy innovatsiyalar.

Turizmda texnologik innovatsiyalar.

Texnologik taraqqiyot turizm sanoatining ishlash usulini inqilob qildi, samaradorlikni oshirdi va umumiy mijozlar tajribasini oshirdi. Onlayn bron qilish tizimlari, raqamli sayohat qo'llanmalari va sun'iy intellektga asoslangan xizmatlar kabi innovatsiyalar sayohatlarni rejalashtirish va bron qilish jarayonini soddalashtirdi. Ushbu texnologiyalar sayohatchilarga ma'lumotlarga kirishni, variantlarni solishtirishni va tezda bron qilishni osonlashtiradi, vositachilar va jismoniy resurslarga bo'lgan ehtiyojni kamaytiradi. Bundan tashqari, turizm sanoatida sun'iy intellektning qo'llanilishi moslashtirilgan marshrutlar va mijozlarni qo'llab-quvvatlash tizimlari kabi shaxsiy xizmatlar uchun eshiklarni ochib, qulaylik va qoniqishni oshiradi.

Turizm sektorining raqamli transformatsiyasi ham barqaror amaliyotlarni qo'llab-quvvatlaydi. Misol uchun, qog'ozsiz tizimlar va virtual sayohat platformalari bosma materiallarga va ofislar va broshyuralar kabi jismoniy infratuzilmalarga bo'lgan ehtiyojni kamaytirish orqali sanoatning ekologik izini kamaytirishi mumkin. Mehmonxonalar va dam olish maskanlarida energiyani boshqarishning aqlli tizimlari kabi texnologiyalar ham energiya sarfini kamaytirishga hissa qo'shadi va korxonalarga operatsion xarajatlarni kamaytirishga yordam beradi, shu bilan birga ekologik mas'uliyatni rag'batlantiradi.

Turizmda ekologik innovatsiyalar.

Ekologik innovatsiyalar turizmning atrof-muhitga ta'sirini minimallashtirish uchun barqaror amaliyotlar va yashil texnologiyalarni integratsiyalashga qaratilgan. Turizm sektori asosan transport

va turar joy infratuzilmasi hisobiga uglerod chiqindilariga katta hissa qo'shmoqda. Qayta tiklanadigan energiya manbalari, energiya tejovchi binolar va barqaror chiqindilarni boshqarish amaliyoti kabi ekologik toza texnologiyalarni qo'llash orqali korxonalar uglerod izini kamaytirishi va yanada barqaror ishlashi mumkin. Yashil texnologiyalar, jumladan quyosh panellari, suvni qayta ishlash tizimlari va elektr transport vositalari sayyohlik operatsiyalarida keng tarqalgan bo'lib, atrof-muhitni asrashga sodiqligini namoyish etadi.

Barqaror turizm, shuningdek, mas'uliyatli sayohat xatti-harakatlarini targ'ib qilishni, tashrif buyuruvchilarni ularning ekologik ta'sirini kamaytirishga undashni o'z ichiga oladi. Mehmonxonalar, restoranlar va turoperatorlar uchun "yashil" sertifikatlarning joriy etilishi tadbirkorlik sub'ektlarini ekologik jihatdan mas'uliyatli amaliyotlarni o'zlashtirishga turtki bo'ldi. Ushbu sa'y-harakatlar nafaqat sayyoramizga foyda keltiradi, balki barqarorlikni birinchi o'ringa qo'yadigan korxonalar uchun raqobatdosh ustunlikni yaratib, ekologik jihatdan ongli sayohatchilarni ham jalb qiladi.

Turizmda ijtimoiy innovatsiyalar.

Ijtimoiy innovatsiyalar mahalliy hamjamiyatlarni turizm loyihalariga jalb qilish orqali iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy inklyuziyani rag'batlantirishni o'z ichiga oladi. Rezidentlarni turizm bilan bog'liq faoliyatga jalb qilish orqali korxonalar bandlik imkoniyatlarini yaratishi va mahalliy iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlashi mumkin. Bunday yondashuv, boylik bir nechta manfaatdor tomonlarning qo'lida to'planishiga yo'l qo'ymasdan, turizmdan olingan foyda adolatli taqsimlanishini ta'minlashga yordam beradi. Ijtimoiy innovatsiyalar, shuningdek, sayyohlarni mahalliy an'analar va meros bilan tanishishga undash, o'ziga xos o'ziga xoslik va urf-odatlarini saqlashga hissa qo'shish

orqali madaniyatni saqlashga yordam beradi.

Bundan tashqari, qaror qabul qilish jarayonlariga mahalliy hamjamiyatlarni jalb qilish turizmni rivojlantirish mahalliy qadriyatlar va ustuvorliklarni hurmat qilishni ta'minlaydi. Ushbu hamkorlikdagi yondashuv turistlar va ular tashrif buyuradigan jamoalar o'rtasida uzoq muddatli ijobiy munosabatlarni rivojlantirishga, yanada barqaror va inklyuziv turizm modelini yaratishga yordam beradi.

Turizm infratuzilmasiga investitsiyalar.

Turizm sohasining o'sishi va rivojlanishi uchun investitsiyalar muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy mehmonxonalar, kurortlar va transport tarmoqlari kabi turizm infratuzilmasiga yo'naltirilgan kapital yo'nalishlarning umumiy jozibadorligini oshiradi. Ekologik toza turar joylarni qurish va turistik diqqatga sazovor joylarni rivojlantirishga sarmoya kiritish yanada barqaror va jozibador turizm muhitini yaratishga yordam beradi. Bundan tashqari, brending va marketingga investitsiyalar maqsadning global ko'rinishini oshirishi, ko'proq tashrif buyuruvchilarni jalb qilishi va daromadlarni oshirishi mumkin.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, turizm infratuzilmasi va reklamasini rivojlantirishga yuqori darajadagi sarmoyaga ega bo'lgan mamlakatlar o'zlarining turizm daromadlarini sezilarli darajada oshirish uchun qulayroqdir. Ham jismoniy, ham raqamli infratuzilmaga sarmoya kiritish orqali turizm yo'nalishlari jahon bozorida raqobatbardoshligini oshirishi va uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlashi mumkin.

Munozara.

Innovatsiyalar va investitsiyalar o'zaro bog'liq jarayonlar bo'lib, bir-birini to'ldiradi. Innovatsiyalar turizm xizmatlarini zamonaviylashtiradi, bu esa investorlarni jalb qilish uchun qulay muhit yaratadi. Shu bilan birga, investitsiyalar yangi texnologiyalarni joriy etish imkonini beradi.

Barqaror rivojlanish strategiyasi sifatida davlat va xususiy sektor o'rtasida hamkorlikni mustahkamlash muhim ahamiyatga ega.

Turizmning barqaror rivojlanishi uchun investitsiyalar ham birdek muhim ahamiyatga ega. Infratuzilma, barqaror turar joy va mahalliy loyihalarga yo'naltirilgan kapital ekologik va ijtimoiy maqsadlarni qo'llab-quvvatlagan holda turistik tajriba sifatini oshiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, turizm investitsiyalariga ustuvor ahamiyat beradigan mamlakatlar o'z daromadlarini sezilarli darajada oshirishi va global turizm bozorida raqobatdosh ustunligini oshirishi mumkin.

Xulosa.

Turizm sanoati hal qiluvchi pallada, bunda barqarorlik zarurati uning faoliyatini qayta shakllantirmoqda. Innovatsiyalar va investitsiyalar ushbu o'zgarishlarning markaziy o'rni bo'lib, korxonalarga atrof-muhitga ta'sirini kamaytirish va mahalliy hamjamiyatlarga foyda keltirish bilan birga mas'uliyat bilan rivojlanishiga imkon beradi. Barqaror infratuzilma, texnologiya va jamoat loyihalariga sarmoya kiritish ushbu innovatsiyalarni kengaytirish uchun zarur. Strategik investitsiyalar sayyohlik yo'nalishlarini yaxshilashga, tashrif buyuruvchilar tajribasini yaxshilashga va uzoq muddatli rentabellikni oshirishga yordam beradi. Barqaror turizm investitsiyalariga ustuvor ahamiyat beradigan mamlakatlarda daromadlar ortdi va raqobatbardoshlik yaxshilandi.

Xulosa qilib aytganda, innovatsiyalar va investitsiyalar turizm sohasining barqaror rivojlanishi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ushbu elementlarni o'zlashtirgan holda, korxonalar o'sishni rag'batlantirishi, atrof-muhitga ta'sirini kamaytirishi va barqaror va inklyuziv turizm kelajagini ta'minlashi mumkin.

Tavsiya.

4. Innovatsion texnologiyalarni kengroq joriy etish uchun tadqiqot va ishlanmalarni qo'llab-quvvatlash.

5. Barqaror turizmni rivojlantirish uchun ekologik innovatsiyalarga ko'proq e'tibor qaratish.

6. Xalqaro investitsiyalarni jalb qilish uchun qulay sharoitlar yaratish va infratuzilmani takomillashtirish.

Turizm biznesini barqaror rivojlantirishda innovatsiyalar va investitsiyalar muhim ahamiyatga ega bo'lib, ular nafaqat sektorning iqtisodiy barqarorligini oshiradi, balki ekologik, ijtimoiy va madaniy barqarorlikni ham ta'minlashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

Dwyer, L., & Forsyth, P. (2012). The role of tourism in economic development: A case study of Australia. In M. U. C. C. (Ed.), *Handbook of Tourism Economics* (pp. 375–396). Edward Elgar Publishing

Qizi, T. M. M. (2022). The importance of studying $\varphi(x) = \cos(ax^2)$ functions in strengthening students' knowledge of trigonometric functions. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(5), 147-151.

Tojiyeva, M. M. (2023). KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING MAMLAKAT IJTIMOY-IQTISODIY HAYOTIDAGI AHAMIYATI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 126-130.

Tojiyeva, M. M. (2024). O 'QUVCHILAR BILIMINI OSHIRISHDA OLIMPIADA MASALALARINI O 'QITISHNING AHAMIYATI. *Kokand University Research Base*, 444-448.

Gössling, S., & Buckley, R. (2016). *Tourism and water: Interactions, impacts and challenges*. Channel View Publications

Umarov Omonjon, & Mirzaboyeva Muslima. (2024). Tibbiy turizmning shakllanishi, rivojlanish bosqichlari

hamda O'zbekistonda tibbiy turizmni rivojlantirishda innovatsion yondashuv. *Qo'qon universiteti ilmiy-tadqiqot bazasi*, 951–957

Hamidjon Rasulov. (2023). SIYOSIY MOJAROLARNING TURIZMGA TA'SIRI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9(9), 147–150. <https://doi.org/10.54613/ku.v9i9.857>

Yakubovich, R. H. (2024). QO 'QON SHAHAR TURIZMI RIVOJLANISHIDA HUNARMANDCHILIKNING AHAMIYATI. *Kokand University Research Base*, 668-671.

Rasulov Hamidjon Yakubovich, & Abdumannonov Rizobek Iqboljon o'g'li. (2024). EKSURSIYA FAOLIYATI UCHUN MUTAXASSISLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLI TENDENSIYALARI. *Kokand University Research Base*, 884–888. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/246>

Amirxon, I. J., & Omonjon, U. (2023). MADANIY TURIZM VA TURIZMNING O 'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA QO'SHAYOTGAN HISSASI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 247-248.

Мамаджонова, Ш. Ш. (2025, April). СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ И ТРУДНОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ. In *CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY* (Vol. 1, No. 1, pp. 334-338).

Abduraxmonova, N. A. (2025). BO 'LAJAK BOSHLANG 'ICH SINF O 'QITUVCHILARINING IJODIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA PEDAGOGIK KO 'NIKMALARNING ROLI. *Inter education & global study*, (1 (1)), 15-21.

- Nigoraxon, A., & Bibirobiya, U. (2024). BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKA FANIDAN TARIXIY MATERIALLARDAN FOYDALANISH. University Research Base, 72-75.
- Nigoraxon, A. (2024). IJODIY FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHDA BO 'LAJAK BOSHLANG 'ICH SINF O 'QITUVCHILARINING INDIVIDUAL-SHAXSIY SIFATLARI. University Research Base, 55-58.
- Abduraxmonova, N. (2022). BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHILARINI METODIK TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOSINING PEDAGOGIK ZARURIYATI. Science and innovation, 1(B8), 2114-2121.